

Diamanten in Sierra Leone: een mogelijkheid voor vrede of een bron van conflict?

De invloed van het Kimberley Process Certification Scheme op het vredesproces in Sierra Leone.

Bachelorthesis Milieu-maatschappijwetenschappen

Sandra van Soelen
Begeleider: Dr. Frank van Laerhoven
Universiteit Utrecht
29 juni 2011

Diamanten in Sierra Leone: een mogelijkheid voor vrede of een bron van conflict?

De invloed van het Kimberley Process Certification Scheme op het vredesproces in Sierra Leone.

**Bachelorthesis Milieu-maatschappijwetenschappen
Universiteit Utrecht
Faculteit Geowetenschappen
29 Juni 2011**

Begeleidend docent: Dr. Frank van Laerhoven

Geschreven door: Sandra van Soelen
Studentnummer: 3337480

Afbeelding voorkant: PAC, 2009, p.1

Voorwoord

Met deze bachelorthesis rond ik mijn bachelor Liberal Arts and Sciences met hoofdrichting Duurzaamheid en Ontwikkelingslanden af. Volgend jaar ga ik de master Sustainable Development, track International Development volgen. Daarom heb ik gekozen voor een onderwerp dat met duurzaamheid én ontwikkelingslanden te maken heeft. Het was interessant om intensief met één onderwerp bezig te zijn en zoveel informatie te krijgen over een onderwerp. Ik zal de situatie in Sierra Leone en het 'Kimberley Process' de komende jaren zeker in de gaten blijven houden.

Tijdens het proces heb ik hulp gekregen van een aantal mensen. Ik wil mijn begeleider Frank van Laerhoven bedanken voor zijn kritische blik en goede adviezen tijdens mijn onderzoek. Daarnaast wil ik mijn medestudenten uit de intervisiegroep bedanken voor hun feedback tijdens het proces: Marjolein van Eerd, Marlous Herten, Jetske Vaas en Alwin Veldboom. Als laatste wil ik Hans van Soelen en Simone Kleinbussink bedanken voor hun feedback en steun aan het einde van het proces.

Sandra van Soelen

Utrecht, juni 2011

Samenvatting

Conflictdiamanten hebben een negatieve invloed gehad op West-Afrikaanse landen in de jaren 90. Diamanten werden in verband gebracht met conflicten in verschillende landen, om rebellengroepen te financieren. De internationale gemeenschap heeft geprobeerd dit probleem aan te pakken door een certificeringsmechanisme op te zetten, het zogenaamde 'Kimberley Process Certification Scheme' (KPCS). Bij alle handel in diamanten moet een certificaat worden toegevoegd, zodat duidelijk is waar de diamanten vandaan komen. Hierdoor moet de illegale handel minder toegankelijk worden voor rebellen. In deze bachelorthesis staat de invloed van het KPCS op het vredesproces in Sierra Leone centraal. Dit gebeurt aan de hand van een conceptueel model, waarin de relatie tussen diamanten en conflicten beschreven wordt. Diamanten kunnen leiden tot *kwetsbaarheid, risico's en mogelijkheden*, waardoor de kans op een conflict kan toenemen. De *kwetsbaarheid* van een land wordt veroorzaakt door slechte economische prestaties, een hoog geprijsde economie en een slechte regering. Bij *risico's* gaat het om ontevredenheid over het beheer van hulpbronnen. Bij *mogelijkheden* gaat het om de financiële motivatie die natuurlijke hulpbronnen kunnen vormen voor rebellen. Het 'Kimberley Process' zou in theorie de *kwetsbaarheid, risico's en mogelijkheden* die de diamanten veroorzaken, moeten verminderen.

In Sierra Leone heeft een hevige burgeroorlog plaatsgevonden tussen 1991 en 2002, waarbij diamanten een aanwakkerende en verlengende rol hebben gespeeld. In het vredesverdrag van Lomé uit 1999 is veel aandacht besteed aan de organisatie van de diamantsector. In 2003 is het KPCS ingevoerd om de illegale diamanthandel tegen te gaan. Helaas blijkt het KPCS niet optimaal te werken; de illegale diamanthandel blijft bestaan. De legale handel is wel gestegen in Sierra Leone, maar verder zijn er weinig positieve ontwikkelingen te ontdekken. De diamantsector is grotendeels informeel en ambachtelijk, waardoor controles en belastingheffingen moeilijk zijn. Hierdoor is Sierra Leone nog steeds *kwetsbaar*; de economie heeft weinig van de diamanthandel geprofiteerd en de regering is nog steeds zwak te noemen. De diamantgemeenschappen zijn minder ontwikkeld dan andere delen van Sierra Leone. De mijnwerkers zijn vaak jonge jongens, waardoor ze een *risicovolle* groep voor onvrede en onrust vormen. Er zijn nog steeds *mogelijkheden* voor rebellen en criminelen om illegaal te handelen, doordat de ambachtelijke industrie moeilijk te controleren is en de mijnen ver van de hoofdstad liggen. Het KPCS werkt nog niet optimaal, zo zijn er zwakke punten rondom de controles, organisatie, de invloed op ontwikkelingslanden en de illegale handel. Sierra Leone en het KPCS zullen veranderingen moeten doorvoeren om deze situatie te veranderen en om te zorgen dat de betrekkelijke vrede wordt omgezet in een duurzame vrede en ontwikkeling.

Er is in dit onderzoek een gat te zien tussen de theorie en de praktijk. Het KPCS heeft niet kunnen brengen wat het zelf claimt. Daarnaast is het erg moeilijk om de informele diamantindustrie te controleren voor de regering, zeker na de verwoestende burgeroorlog. Als laatste is het moeilijk om de *kwetsbaarheid* (prestaties van de economie en regering) door diamanten te bepalen, de diamanten zijn onderdeel van complexe processen in de maatschappij.

Kernbegrippen: conflictdiamanten, Kimberley Process, Sierra Leone, kwetsbaarheid, risico's en mogelijkheden.

Afkortingen

BBP:	Bruto Binnenlands Product
CMRRD:	Commission for the Management of Strategic Resources, National Reconstruction and Development
DACDF:	Diamond Area Community Development Fund
DDI:	Diamond Development Initiative
ECOWAS:	Economic Community of West African States
GDD:	Government Diamond Department
KPCS:	Kimberley Process Certification Scheme
KP:	Kimberley Process
NGO:	Non-gouvernementele organisatie
PAC:	Partnership Africa Canada
RUF:	Revolutionary United Front
UN:	United Nations
UNAMSIL:	United Nations Mission in Sierra Leone
UNDP:	United Nations Development Program
UNEP:	United Nations Environmental Program
VN:	Verenigde Naties
WB:	World Bank

Inhoudsopgave

Voorwoord	4
Samenvatting	5
Afkortingen	6
1. Inleiding	9
1.1 Onderzoeksvraag	9
1.2 Onderzoeksmethode	10
1.3 Leeswijzer	10
2. Theorie	11
2.1 'Resource curse'	11
2.2 Diamanten en conflicten	11
2.3 Certificering	12
2.4 Conceptueel model	13
3. Sierra Leone	14
3.1 Diamantindustrie	14
3.2 Burgeroorlog	14
3.3 Vredesproces	16
4. 'Kimberley Process'	17
4.1 'Kimberley Process' in Sierra Leone	18
5. Invloed KPCS op het vredesproces in Sierra Leone	19
5.1 <i>Kwetsbaarheid</i>	19
5.2 <i>Risico's</i>	19
5.3 <i>Mogelijkheden</i>	19
5.4 Verbeteringen	20
6. Conclusie	21
7. Discussie	22
7.1 Vervolgonderzoek	22
Literatuurlijst	23
Bijlage 1	25
Bijlage 2	26

1. Inleiding

De diamant is een waardevolle natuurlijke hulpbron; verschillende Afrikaanse landen zijn economisch afhankelijk van de diamantexport. Helaas kunnen diamanten een negatieve invloed hebben op de stabiliteit en vrede; de diamanthandel kan worden gebruikt voor financiering van rebellenlegers en criminele activiteiten. Diamanten hebben bijvoorbeeld conflicten aangewakkerd in Sierra Leone, Angola, Congo en Liberia. In deze context wordt wel over 'conflict diamonds' of 'blood diamonds' gesproken (Olsson, 2007, p.267).

Na aanleiding van de verschillende gewelddadige conflicten in Afrika in de jaren 90 heeft de internationale gemeenschap geprobeerd de handel in conflictdiamanten te stoppen. Er werden verschillende VN resoluties ingesteld om de diamantinkomsten van de rebellen te verminderen (Le Billion & Levin, 2009, p.695). Daarnaast is de er een certificatieproces gestart; het 'Kimberley Process Certification Scheme' (KPCS). Dit is opgericht om te zorgen dat de handel in conflictdiamanten en de financiering van gewelddadige groepen wordt tegengegaan (KP, 2011a). Het is een samenwerkingsverband tussen importerende- en exporterende landen, de industrie en internationale organisaties (zoals de VN en NGO's). Op die manier valt theoretisch 99,8 procent van de internationale diamanthandel onder dit systeem (KP, 2011a). Door middel van een certificaat bij handel in diamanten, is het voor importeurs duidelijk dat het gaat om legale diamanten. Sinds 2003 worden de maatregelen uitgevoerd. Het KPCS noemt het certificeringsmechanisme een uniek instrument om conflicten tegen te gaan, vrede te promoten en onstabiele staten te helpen bij hun ontwikkeling (KP, 2011a). Maar in hoeverre worden deze doelen daadwerkelijk gehaald?

In deze thesis wordt de invloed van het KPCS op een vredesproces onderzocht. Dit is een langdurig proces, waarin landen herstellen van een oorlog of conflict (UNEP, 2010). Tijdens het vredesproces zijn landen nog kwetsbaar voor hernieuwde conflicten. Om het probleem goed te kunnen onderzoeken, zal gebruik gemaakt worden van een case study. Het West-Afrikaanse land Sierra Leone is hiervoor geschikt, omdat diamanten een belangrijk zijn voor deze economie (UNEP, 2010). Bij de burgeroorlog van 1991 tot 2002 was de handel in conflictdiamanten belangrijk voor de financiering van de rebellengroep die vocht tegen het regeringsleger (UNEP, 2010). Inmiddels is de oorlog bijna tien jaar geleden beëindigd en heerst er betrekkelijke vrede in het land. Er zijn echter nog veel uitdagingen, zeker rondom het beheer van diamanten. In 2012 zijn er nieuwe verkiezingen, dit is een mogelijke bron voor nieuwe spanningen (UNEP, 2010, p.2). De illegale diamanthandel zou kunnen leiden tot hernieuwde instabiliteit en conflicten (UNEP, 2010, p. 2).

1.1 Onderzoeksvraag

In het onderzoek staat de volgende hoofdvraag centraal: *welke invloed heeft het 'Kimberley Process Certification Scheme' gehad op het vredesproces in Sierra Leone in de periode 2000-2011?*

Deze hoofdvraag wordt beantwoord via de volgende deelvragen:

1. Welke rol hebben conflictdiamanten gespeeld in de burgeroorlog van Sierra Leone?
2. Hoe is het KPCS ontstaan en wat houdt het in?
3. Welke invloed heeft het KPCS op het vredesproces in Sierra Leone en hoe groot is die invloed?

De periode 2000-2011 is gekozen, omdat de onderhandelingen over het KPCS begonnen in het jaar 2000. Het eindjaar 2011 is gekozen om de actuele situatie mee te nemen. Het doel is om een beter beeld te krijgen van de invloed van het KPCS op de situatie in Sierra Leone. Het onderzoek is maatschappelijk relevant, omdat de conflicten in Afrika vele levens hebben geëist en er spanningen blijven bestaan. Voor de ontwikkeling van Afrika is het belangrijk dat er minder spanningen zijn; daar kan een betere omgang met natuurlijke hulpbronnen aan bijdragen. Daarbij is relevant in hoeverre internationale maatregelen invloed hebben op vredesprocessen. Daarnaast is er

momenteel discussie rondom de werking van het 'Kimberley Process' (Global Witness, 2011). Naast deze maatschappelijke relevantie, is sprake van wetenschappelijke relevantie. Rond de eeuwwisseling is veel onderzoek gedaan naar de relatie tussen natuurlijke hulpbronnen en conflicten, er is echter weinig bekend over de rol van hulpbronnen in vredesprocessen. Onderzoek naar deze link, in dit geval de rol van het KPCS op een vredesproces, kan mogelijk de kwetsbaarheid van landen voor conflicten verlagen.

1.2 Onderzoeksmethode

De rol van het KPCS op het vredesproces in Sierra Leone is onderzocht op basis van een literatuurstudie. Wetenschappelijke artikelen vormen de basis voor het conceptueel model. Daarnaast zijn verschillende VN documenten over de situatie in Sierra Leone geraadpleegd. Tevens zijn rapporten van het KPCS gebruikt. De rapporten van de NGO's 'Partnership Africa Canada' (PAC) en 'Global Witness' zijn gebruikt om het effect van het KPCS op Sierra Leone vast te stellen. Via deze bronnen is het KPCS beleid geanalyseerd in Sierra Leone.

Het conceptueel model vormt de basis voor de thesis. In het model wordt de relatie gelegd tussen diamanten en de stabiliteit in een gebied. Daarbij staan drie begrippen centraal: *kwetsbaarheid*, *risico's* en *mogelijkheden*. Om de *kwetsbaarheid* van Sierra Leone te bepalen zal gekeken worden naar de economische prestaties, de 'Human Development Index', het armoedeniveau, de inflatie en de prestaties van overheidsinstellingen. Om *risico's* in kaart te brengen zal worden gekeken naar de organisatie van de diamantindustrie en ontevredenheid onder de bevolking hierover. Om *mogelijkheden* te onderzoeken zal gekeken worden naar de toegang tot de diamantindustrie en naar cijfers over de illegale diamanthandel in Sierra Leone. De statistische gegevens zijn verzameld via data van de Wereldbank, het KPCS, de Verenigde Naties en wetenschappelijke artikelen.

1.3 Leeswijzer

Eerst zal de theorie over het onderwerp worden belicht, waarbij een conceptueel model wordt gepresenteerd als basis voor het onderzoek. Vervolgens worden de diamantindustrie, de burgeroorlog en het vredesproces in Sierra Leone besproken, met een nadruk op de rol van diamanten. Daarna staat het 'Kimberley Process' centraal en wordt gekeken naar de invloed daarvan op het vredesproces in Sierra Leone. De thesis wordt afgesloten met een conclusie en discussie.

2. Theorie

2.1 'Resource curse'

Natuurlijke hulpbronnen worden voor ontwikkelingslanden als een zegen gezien, omdat ze veel geld kunnen opleveren, zeker als ze voor het Westen waardevol zijn. Helaas wijst empirisch onderzoek vaker uit dat er sprake is van een vloek. De 'resource curse thesis' van Auty stelt dat landen met veel niet-hernieuwbare bronnen mindere economische groei en ontwikkeling hebben dan landen met minder hulpbronnen (Auty, 2001). Volgens onderzoek van Sachs and Warner (2001) bestaat de 'curse of natural resources'; er is vrijwel geen overlap tussen landen met veel natuurlijke hulpbronnen en landen met een hoge BBP (p.828). Landen met veel natuurlijke hulpbronnen hebben vaak een economie met hoog geprijsde producten en realiseren weinig groei vanuit de export. Daarnaast hebben deze landen de neiging om economisch minder te presteren, slechter geregeerd te worden en lager te scoren op sociale indicatoren dan landen met vergelijkbare inkomensverdeling zonder veel hulpbronnen (Sachs & Warner, 2001, p.837).

Een verklaring voor de 'curse of natural resources', is dat landen met veel hulpbronnen de neiging hebben om hun export niet competitief te maken, waardoor ze geen succesvolle exportgeleide groei kunnen doorzetten (Sachs & Warner, 2001, p.835). Een andere verklaring kan zijn dat natuurlijke hulpbronnen ondernemende en innovatieve activiteiten kunnen verdringen, als door hoge lonen het aantrekkelijk is voor entrepreneurs om in de hulpbronnensector te gaan werken (Sachs & Warner, 2001, p.835). Daarnaast kan het 'Dutch Disease' effect invloed hebben: de waarde van de wisselkoers stijgt, waardoor het moeilijker is om de export uit te breiden (Olsson, 2007, p.268). Een overvloed van natuurlijke hulpbronnen kan er tevens voor zorgen dat regeringen minder investeren in menselijk kapitaal (Olsson, 2007, p.268). Ook zijn de winsten van de natuurlijke hulpbronnen gevoelig voor corruptie, wat resulteert in een zwakke regering (Sachs & Warner, 2001, p.835).

Le Billion (2008) noemt het concept 'resource war', wat wordt beschreven als "*largely a criminal project, motivated by the 'lust for resources' and facilitated by easily 'lootable' resources*" (p.346). Drie argumenten leggen dit uit. Ten eerste stelt de 'resource curse' dat de afhankelijkheid van hulpbronnen resulteert in slechte economische presentaties en een verzwakking van de regeringsinstituten. Hierdoor worden landen *kwetsbaarder* voor conflicten. Ten tweede suggereren 'resource conflicts' dat boosheid, conflicten en geweld gerelateerd aan de controle en exploitatie van hulpbronnen zorgen voor een verhoogd *risico* op het uitbreken van gewapende conflicten op grote schaal. Ten derde worden 'conflict resources' erkent als hulpbronnen die de *mogelijkheid* bieden voor financiële motivatie van de opstandelingen en conflicten kunnen financieren (Le Billion, 2008, p.347). Natuurlijke hulpbronnen zorgen voor een langere duur van conflicten, doordat conflicten economische en politieke mogelijkheden rebellen bieden die bij vrede of overwinning niet te behouden worden (Le Billion, 2001, p.578). De waarde van een hulpbron speelt een rol. In de literatuur wordt gesproken van 'lootability' van hulpbronnen, daarbij gaat het om de plundergevoeligheid van hulpbronnen; hoe toegankelijk zijn hulpbronnen voor rebellen (Le Billion, 2001, p.566). Hulpbronnen zijn vaak makkelijk toegankelijk voor rebellen als ze in grensgebieden liggen, als er weinig bureaucratie is en als ze op één bepaalde plek voorkomen. De locatie van de hulpbron heeft invloed op de lengte van het conflict: als de hulpbronnen zich in het conflict gebied bevinden, wordt de duur van het conflict verdubbeld (Lujala, 2010, p.15).

2.2 Diamanten en conflicten

De term 'conflict diamonds' verwijst naar de rol van diamanten in de aanleiding, de financiering en de verlenging van verschillende Afrikaanse conflicten. 'Conflict diamonds' zijn "*diamonds that originate from areas controlled by forces of factions opposed to legitimate and internationally recognized governments and are used to fund military action in opposition to those government, or in contravention of the decisions of the security council*" (UN, 2002). Diamanten zijn aantrekkelijk voor rebellen, omdat ze hun waarde behouden na de winning, de prijs relatief stabiel en hoog is,

het transport makkelijk is, diamanten onverwoestbaar zijn en het moeilijk is de herkomst van een bewerkte diamant te achterhalen (Olsson, 2007, p.278).

Bij de diamantwinning wordt onderscheid gemaakt tussen de primaire- en secundaire exploitatie. Primaire exploitatie is het industriële winnen van diamanten. Bij secundaire exploitatie worden diamanten op andere plekken gewonnen, doordat diamanten door miljoenen jaren van erosie en andere processen op verspreide plekken terechtkomen, voornamelijk in rivierbedingen (Le Billion, 2008, p.350). De diamanten worden op secundaire plekken kleinschalig en ambachtelijk gewonnen met behulp van goedkoop gereedschap (PAC, 2004a, p.3). Landen met secundaire diamantproductie hebben 1,5 keer zoveel kans op een conflict dan landen zonder deze productie, omdat deze vindplaatsen toegankelijker zijn voor rebellen (Lujala, 2010, p.24).

Diamanten spelen een belangrijke rol bij de ontwikkeling van Afrikaanse landen. Er zijn zorgen over arbeidsrelaties, aanhoudende armoede in mijningsgemeenschappen, degradatie van natuur en zwakke sturing vanuit de regering door corruptie en inkomensongelijkheid (Le Billion & Levin, 2009, p.695). Diamanten kunnen ook een ontwikkelingsmogelijkheid betekenen, als landen niet van diamanten afhankelijk worden, de toegang tot de winningsplekken kunnen controleren en een goede inkomensverdeling kunnen creëren (Le Billion & Levin, 2009, p.695). Botswana is een voorbeeld van een land waarbij diamanten de motor vormden voor de economische groei. In de jaren 70 was Botswana nog slecht ontwikkeld, maar inmiddels is het een stabiel en democratisch land (PAC, 2004a, p.3).

2.3 Certificering

Om de handel in conflictdiamanten tegen te gaan moet de internationale gemeenschap eensgezind optreden. Dit is lastig te bereiken, waardoor sommige conflicten langer duren. De industrie is nodig om een verantwoordelijk management van de 'supply chain' te realiseren, zodat de grondstoffen niet bijdragen aan financiering van conflicten (Le Billion, 2001, p.572/578). Volgens de VN zorgen legale diamanthandel voor vrede en daardoor tot ontwikkeling (UN, 2002). In dit proces kunnen certificeringsmechanismen een belangrijke rol in spelen.

Certificeringsmechanismen hebben een duurzamere productie en consumptie als doel actoren van de productie, consumptie en de maatschappij werken daarbij samen; de markt speelt hierbij een belangrijke rol. Het doel van deze mechanismen is om een duurzamere productie en consumptie te realiseren binnen de bestaande marktstructuren, ook wel gezien als een collectieve vorm van zelfregulatie (Gandenberger et al., 2011, p.108). De producten binnen het certificeringsmechanisme krijgen vaak een label, waardoor consumenten weten wat ze kopen. Een certificeringsmechanisme kan goed werken, als het is aangepast aan het specifieke product.

De vindplaats van diamanten is moeilijk te bepalen, als ze eenmaal geslepen of gemengd zijn (Smillie et al., 2000, p.64). Hierdoor is certificering tijdens het handelsproces van groot belang om de handel in conflictdiamanten te stoppen. Een label bij de consument ontbreekt hierdoor. Het 'Kimberley Process' wil de ruwe diamantproductie en handel controleren (KP, 2011a). Deelnemende landen moet verregaande controlesystemen invoeren, zodat conflictdiamanten niet in de wereldhandel belanden. Door een certificaat hebben handelaren de garantie dat ze geen conflictdiamanten kopen (KP, 2011a). Daarnaast wil het KPCS waarborgen dat de legitieme diamanthandel kan blijven bijdragen aan economische ontwikkeling in gemeenschappen en landen met diamanten (KPCS, 2010, p.1).

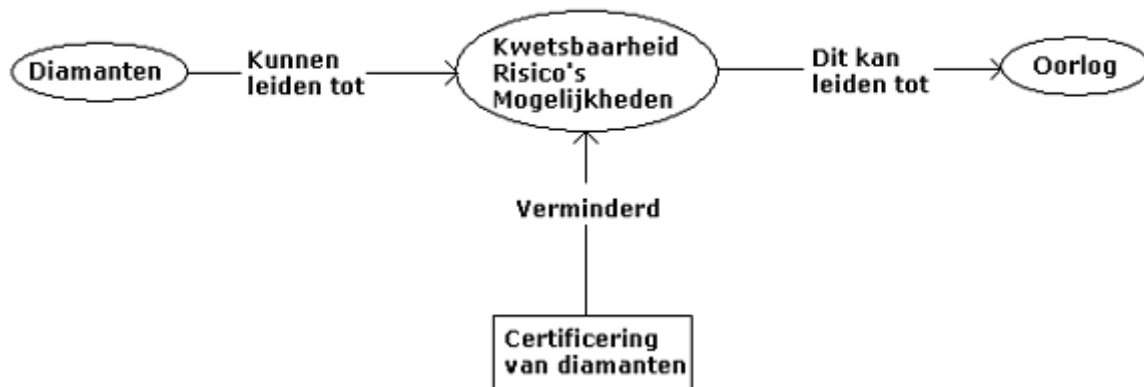
2.4 Conceptueel model

De onderstaande tabel en het conceptueel model worden gebruikt om het KPCS te analyseren. Eerst wordt in tabel 1 de 'resource curse' weergegeven, daarna volgt er een model over de invloed van diamanten op conflicten en de invloed van certificering. Dit model verbeeldt geen causaal verband, maar meer een verwachte relatie.

Tabel 1: 'Resource curse'		
	concepten	uitleg
Gevolgen van de aanwezigheid van natuurlijke hulpbronnen	Kwetsbaarheid	- slechte economische prestaties - hoog geprijsde economie - zwakke regering
	Risico	- ontevredenheid over het beheer van de natuurlijke hulpbronnen
	Mogelijkheden	- natuurlijke hulpbronnen kunnen een financiële motivatie vormen voor rebellen

Volgens afbeelding 1 vermindert certificering van diamanten in theorie de *kwetsbaarheid*, *risico's* en *mogelijkheden* die met diamanten samenhangen. Regeringen moeten erop toezien dat de illegale diamanten niet verhandeld worden zonder certificaat. Zo worden meer diamanten via de legale handel geëxporteerd, waardoor het land er meer geld aan kan verdienen. Op die manier verkleint het KPCS de *kwetsbaarheid* van een land. De *risico's* worden daardoor kleiner; de bevolking zal minder ontevreden zijn over het beheer van natuurlijke hulpbronnen als het beheer goed is geregeld en de gehele economie kan profiteren van de sector. De *mogelijkheden* kunnen eveneens worden verminderd, doordat de certificering het moeilijker maakt voor rebellen om diamanten kwijt te kunnen en vormen daardoor een mindere motivatie (KPCS, 2010, p.1). In het vervolg van deze thesis wordt gekeken in hoeverre deze theoretische invloed in Sierra Leone van toepassing is.

Afbeelding 1: conceptueel model

3. Sierra Leone

Sierra Leone is een klein West-Afrikaans land met ongeveer zes miljoen inwoners (Coakley, 2006, p.1). Het land heeft veel natuurlijke hulpbronnen, naast diamanten ook titanium, bauxiet, ijzererts en goud (CIA, 2011). Sinds de onafhankelijkheid in 1961 zijn er vijf staatsgrepen en een tien jaar durende burgeroorlog geweest (UNEP, 2010, p.11). In dit hoofdstuk zullen de diamantindustrie, de burgeroorlog en het vredesproces worden besproken.

3.1 Diamantindustrie

In 1930 begon diamantwinning in Sierra Leone, de jaren 60 en 70 waren de topjaren (UNEP, 2010, p.22). In 2009 was Sierra Leone het tiende producerende land (Bermúdez-Lugo, 2011, p.1). In de sector is sprake van een ingewikkeld systeem. Mijnwerkers maken lange dagen om diamanten te winnen. De mijnwerkers werken onder een licentiehouders die zorgt voor land om te winnen, lunch en handelaren waaraan de diamanten worden verkocht (PAC, 2004a, p.14). De handelaren verkopen de diamanten door aan exporteurs; dit zijn vaak buitenlanders, die het meeste geld verdienen, maar nauwelijks investeren in het land (PAC, 2004a, p.15). Van de 43 exporteurs in Sierra Leone, zijn er 5 buitenlanders die 74 procent van de diamanten exporteren (PAC, 2004a, p.16). De licentiehouders, handelaren en exporteurs hebben een licentie nodig. Een licentie wordt op individuele basis afgegeven aan staatsburgers, alhoewel buitenlanders via valse paspoorten en staatsburgers toch licenties kunnen bemachtigen (DDI, 2008). Het licentieproces is lang, waarbij de potentiële licentiehouders sponsors nodig heeft (zie bijlage 2).

Diamanten zijn belangrijk voor de economie, ze zorgen voor 90 procent van de exportinkomsten en 20 procent van het BBP (PAC, 2009, p.14). De regering verdient geld aan de diamantsector door middel van licenties, een exportbelasting van 3 procent en een inkomensbelasting van 30 procent bij grote bedrijven (DDI, 2008, p.16). In 2004 verdiende de regering ongeveer vijf miljoen dollar aan de diamantsector, wat 4 procent van de exportwaarde was (PAC, 2004a, p.10). Hierdoor wordt de *kwetsbaarheid* van diamanten in Sierra Leone bepaald.

Momenteel werken er ongeveer 120 000 mijnwerkers in de diamantindustrie, maar zijn 1 tot 2 miljoen mensen voor hun levensonderhoud afhankelijk van de diamantsector (UNEP, 2010, p.23). De ambachtelijke mijnwerkers werken met inkomens rondom de armoedegrens in ongezonde en onveilige omstandigheden (DDI, 2008, p.5). Het zijn vaak jonge jongens tussen de 15 en 30 jaar; er zijn ook kindmijnwerkers actief. Voor veel jongeren is de diamantwinning de enige hoop op rijkdom, zeker na afloop van de burgeroorlog (Smillie et al., 2000, p.39-41). Mensen in mijngebieden zijn veel armer en minder ontwikkeld dan mensen in andere delen van het land, waardoor dit een *risicogroep* is (DDI, 2008, p.7).

De mijnvelden vormen een kwart van de landoppervlakte, waarvan de meeste in het oosten van het land gelegen zijn (zie bijlage 1/PAC, 2004b, p.3). De sector is informeel en onsystematisch, waarbij 90 procent van de diamanten ambachtelijk wordt gewonnen (DDI, 2008, p.14). Veel ambachtelijke mijnwerkers zijn ongeregistreerd en onbekend voor de regering en de diamantindustrie (DDI, 2008, p.25). Hierdoor zijn er *mogelijkheden* voor illegale diamanthandel.

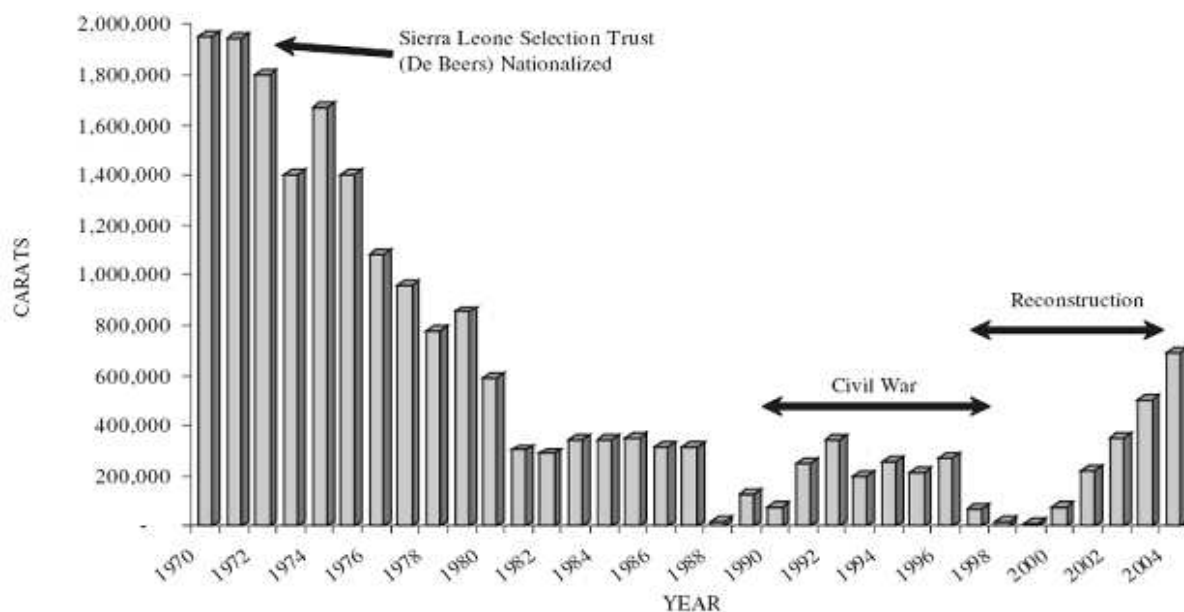
3.2 Burgeroorlog

Van 1991 tot 2002 woede er een hevige burgeroorlog in Sierra Leone. In deze oorlog vocht de rebellengroep 'Revolutionary United Front' (RUF) tegen het regeringsleger. De RUF begon met gefrustreerde jeugd vanuit Liberia een strijd tegen de corruptie en mismanagement van de overheid (UNEP, 2010, p.11). Natuurlijke hulpbronnen waren vanaf het begin betrokken; de oostelijke diamantmijnen waren de eerste doelen van de RUF (UNEP, 2010, p.13). Tijdens de oorlog werden verschillende staatsgrepen gepleegd. In 1996 waren er democratische verkiezingen, maar dit heeft niet geleid tot stabiliteit (UNEP, 2010, p.13). In 1998 kwamen troepen van de 'Economic Community of West African States' (ECOWAS) naar Sierra Leone om de democratisch gekozen president weer aan de macht te helpen, zonder veel succes (Olonisakin, 2008, p.137). In

juli 1999 werd het vredesverdrag van Lomé getekend en kwamen VN vredesstroepen naar Sierra Leone (UNEP, 2010, p.14). In de omgeving van de diamantmijnen werd echter nog steeds gevochten. De RUF legde in januari 2002 de wapens neer, waardoor de burgeroorlog definitief was afgelopen (UNEP, 2010, p.15). De oorlog kostte meer dan 75.000 mensen het leven en zorgde voor een half miljoen vluchtelingen (Smillie et al., 2000, p.8).

De relatie tussen diamanten en conflicten uit het conceptuele model is te herkennen in de burgeroorlog, maar de oorzaak van de oorlog was complexer. De belangrijkste oorzaken voor het conflict waren het mislukken van economische ontwikkeling en de slechte prestaties van de regering (PAC, 2004a, p.1). Sierra Leone is economisch afhankelijk van diamanten; in de jaren 60 en 70 waren diamanten de steunpilaar voor de economie (PAC, 2004a, p.9). In de jaren 80 stond de regering van Sierra Leone bekend om zijn corruptie, waardoor de legale export van diamanten afnam (zie afbeelding 2). Zoals in tabel 2 is te zien ging het in de loop van de jaren 80 minder goed met de economie. Daarnaast staat Sierra Leone sinds de jaren 80 in de onderste regionen van de 'Human Development Index' (UNDP, 2009). Een ander probleem is de armoede in het land: in de periode 2000-2007 leefde 53,4 procent van de bevolking van minder dan \$1,25 per dag en maar liefst 76,1 procent van minder dan \$2 per dag (UNDP, 2009, p.178). Veel van deze armoede is onder mijnwerkers te vinden. De jaren voor de oorlog was de inflatie hoog, waardoor het geld dat mensen hadden, weinig waard was. Hierdoor was Sierra Leone *kwetsbaar* voor het conflict en hebben diamanten daar een belangrijke rol in gespeeld.

Afbeelding 2: diamantexport in Sierra Leone, 1970-2004 (Coackley, 2004, p.6)

Tabel 2: economische prestatie van Sierra Leone

Jaar	1980	1985	1990	1995	2000	2005	2006	2007	2008	2009
BBP per capita ¹ (in huidige US\$ per jaar)	335	236	159	218	218	243	270	307	353	341
'Human Development Index' ²	0,229		0,230		0,236	0,292	0,299	0,305	0,309	0,313
Inflatie, BBP deflator (jaarlijks %) ³	8,7	68,9	70,6	33,6	6,1	12,9	9,6	10,8	11,2	6,3

¹ WB (2011a).

² UNDP, 2010, p.150.

³ WB (2011b): inflatie als prijsverandering in de gehele economie.

Een tweede probleem was de verkeerde winstverdeling uit de diamantindustrie, waardoor een sociaal uitgesloten onderklasse ontstond (PAC, 2004a, p.9). De mijnwerkers zagen weinig terug van de diamantinkomsten en leefde rond de armoedegrens. Dit zorgde voor *risico's* op conflict, omdat onvrede ontstond onder de bevolking. Een hoog percentage van de jongeren was al gevaarlijk en vervreemd door de slechte economie, voordat ze door de RUF gerekruteerd werden (Smillie et al., 2000, p.9).

Een derde probleem waren de *mogelijkheden* voor rebellen om de diamantsector te gebruiken als financiering voor het conflict. De belangrijkste diamantmijnen zijn in het oosten van het land, vlak bij de grens met Liberia en ver van de hoofdstad Freetown (zie bijlage 1). Hierdoor kon de RUF snel een deel van de mijnen in beslag nemen en de diamanten gebruiken voor wapenuitruil met Liberia (Smillie et al., 2000, p.47). Daarnaast ontstond door de ineensval van de rechtsorde een economische mogelijkheid voor de rebellen, waardoor het geweld doorging (Smillie et al., 2000, p.9). In de burgeroorlog werd ongeveer 85 procent van de diamantproductie via illegale wegen op de wereldmarkt gebracht, met een waarde tussen de 70 en 250 miljoen dollar (UNEP, 2010, p.22).

3.3 Vredesproces

Van mei tot juli 1999 hebben de afgevaardigden van de RUF en de regering in Lomé om de tafel gezeten om een vredesverdrag op te stellen (Olonisakin, 2008, p.141). Hierin lag nadruk op eenheid en ontwikkeling van Sierra Leone. Verschillende commissies werden opgericht, waarbij de RUF en de regering moesten samenwerken om toekomstige conflicten te voorkomen (UNEP, 2010, p.15). Van 1999 tot 2005 was een VN vredesmissie van 6000 blauwhelmen actief in Sierra Leone (Smillie et al., 2000, p.8). In het begin was het moeizaam om de vrede van Lomé te handhaven in Sierra Leone. Toen de RUF troepen de wapens definitief neerlegden in januari 2002, verliep het vredesproces veel soepeler: in 2003 zijn de sancties afgeschaft en in 2005 zijn de VN troepen verplaatst naar Liberia (Coakley, 2006, p.1).

In het vredesproces werden verschillende afspraken over diamanten gemaakt. De 'Commission for the Management of Strategic Resources, National Reconstruction and Development' (CMRRD) werd opgericht om de diamantindustrie te herstellen, te beveiligen en te controleren (Olonisakin, 2008, p.144). Om de *kwetsbaarheid* te verminderen is het van belang dat diamanten op een effectieve manier worden beheerd door de regering (UNEP, 2010, p.33). Dit is moeilijk doordat de sector informeel is en Sierra Leone grenst aan onrustige landen (UNEP, 2010, p.33). Na de oorlog had de regering een groot capaciteitstekort waardoor de commissie nooit goed heeft gefunctioneerd (UNEP, 2010, p.37). In 2004 is het 'Core Mineral Policy' toegevoegd aan de mijnwet om de diamantsector te doen herleven, de illegale diamantwinning en smokkel te verminderen en de sociale, natuurlijke en economische performance van de ambachtelijke en kleinschalige mijnen te verbeteren (Coakley, 2006, p.1).

Een andere maatregel is het 'Diamond Area Community Development Fund' (DACDF). Hierin wordt een deel van de exportbelasting gebruikt voor de financiering van ontwikkelingsprojecten in diamantgemeenschappen (UNEP, 2010, p.37). Deze gebieden zijn slechter ontwikkeld en armer dan andere gebieden, waardoor ontwikkelingsprojecten nodig zijn om het *risico* van onvrede te verminderen (DDI, 2008, p.7). Helaas ontbreekt transparantie, bewustzijn onder de gemeenschap en lokale participatie rondom de besteding van het fonds, waardoor in 2007 en 2008 geen gelden zijn uitgegeven (PAC, 2009, p.16). In november 2000 begon Sierra Leone als een van de eerste met een VN goedgekeurd certificatiesysteem voor de export van diamanten, waarbij de oorsprong van de diamanten werd bijgehouden (Maconachie, 2009, p.74). Hierdoor liep Sierra Leone vooruit op het KPCS om de *mogelijkheden* voor illegale handel tegen te gaan.

4. Kimberley Process

Het 'Kimberley Process' is opgericht om de handel in conflictdiamanten te stoppen en de legitieme belangen van de diamantindustrie te beschermen (Smillie, 2011, p.1). Tevens staat het KPCS voor hoop; om diamanten in oorlogsgebieden te transformeren in een positieve factor voor ontwikkelingslanden (Smillie, 2011, p.1). Het KPCS is een model voor communicatie en participatie tussen regeringen, de industrie en het maatschappelijke middenveld (Smillie, 2011, p.1). Het KP begon in 2000 in Kimberley, Zuid-Afrika en na drie jaar onderhandelen trad het KPCS in 2003 in werking (Global Witness, 2006, p.10). Aan het KPCS doen 71 landen mee, inclusief de landen uit de Europese Unie (Global Witness, 2006, p.1).

Een certificaat bij alle handel in diamanten laat zien waar de diamanten vandaan komen en aan welke eisen ze voldoen (KP, 2011a). Deelnemende landen moeten een intern controle systeem opzetten, import en export instituties opzetten, diamanten veilig vervoeren en relevante import en export gegevens bijhouden. Van de industrie wordt verwacht dat ze door middel van zelfregulatie zorgen dat ze geen conflictdiamanten verhandelen (KP, 2003, p.7). Er mag officieel geen handel plaatsvinden met landen die niet lid zijn van het KPCS en importerende landen mogen geen diamanten binnenlaten zonder certificaat (KP, 2003, p.6). In theorie zal hierdoor 99,8 procent van de diamanthandel onder het KPCS vallen, waardoor de *mogelijkheden* voor illegale handel zeer gering worden.

Er zijn een aantal zwakke punten te ontdekken bij het KPCS. Ten eerste is geprobeerd de kosten laag te houden door te zorgen dat het KPCS eenvoudig in de bestaande nationale wetten en internationale handel paste (Smillie, 2011, p.1). In veel ontwikkelingslanden bestaat echter geen werkend controlesysteem voor diamanten. Een tweede zwakte is het ontbreken van sancties voor leden die zich niet aan de afspraken houden, hierdoor blijven landen de regels overtreden (Global Witness, 2011). Enkele kleine diamantproducerende landen zijn geen lid van het KPCS, omdat ze de kosten-baten afweging niet voldoende vinden (Smillie, 2011, p.2). Liberia zal bijvoorbeeld nooit de kosten van het KPCS terugverdienen uit exportbelastingen. Een derde zwakte is dat de slijp- en polijstindustrie niet aan het KPCS meewerkt. Hierdoor kunnen illegale diamanten alsnog de weg vinden naar de wereldmarkt (Smillie, 2011, p.2). Ten vierde is het management van het mechanisme niet goed geregeld; een formeel secretariaat ontbreekt en het dagelijkse bestuur wordt uitgevoerd door werkgroepen met afgevaardigden van deelnemers. Het voorzitterschap wisselt per jaar, waardoor een lange termijnvisie ontbreekt. Tevens heeft men geen capaciteit om onafhankelijk onderzoek uit te voeren (Smillie, 2011, p.3). Ten vijfde is het moeilijk te werken zonder label voor de consument. Hierdoor kan het KPCS niet garanderen dat consumenten geweldloze diamanten kopen (Global Witness, 2011).

Volgens het UNEP doet het KPCS niet genoeg om te zorgen dat de winsten uit de industrie terecht komen bij de lokale gemeenschap (UNEP, 2010, p.41). Daarnaast is het mechanisme niet in staat een groot deel van illegale diamanthandel tegen te gaan (UNEP, 2010, p.41). Het wordt tevens duidelijk dat de mensenrechten niet kunnen worden genegeerd in de diamantindustrie. Mensenrechten worden wel genoemd in het kerndocument van het KP, maar er is niet beschreven hoe tegen misstanden moet worden opgetreden. 'Human Rights Watch' stelt dat dit controlesysteem zijn geloofwaardigheid heeft verloren (Smillie, 2011, p.7). Volgens 'Global Witness' wordt het gat tussen hoe het KPCS zichzelf presenteert en wat het bereikt steeds groter; diamanten zorgen nog steeds voor geweld en mensenrechtenschending (2011).

4.1 Kimberley Process in Sierra Leone

Sierra Leone heeft het KPCS in 2003 ingevoerd om het eerdere certificeringsmechanisme te vervangen. De diamanten worden gecertificeerd door de 'Government Diamond Department' (GDD), een onderdeel van de Nationale Bank. De waarde van de diamanten wordt bepaald door een expert van de GDD, waarbij een onafhankelijke taxateur een second opinion verzorgt (DDI, 2008, p.19). Met certificaat, waarop gewicht en waarde staan aangegeven, verlaten de diamanten vervolgens het land.

Sinds de invoering van het KPCS is de legale handel flink toegenomen (UNEP, 2010, p.41). In tabel 3 is een groei in exportcijfers te ontdekken van 2000 naar 2001, toen het eerste certificeringsmechanisme werd ingevoerd. Een tweede grote groei is te zien in 2003 en 2004, toen het KPCS werd ingevoerd. De regering van Sierra Leone schrijft een deel van de stijging toe aan de werking van het KPCS. (Coakley, 2006, p.3). In 2008 en 2009 krimpt de export, door de economische crisis en een mindere voorraad secundaire diamanten (PAC, 2009, p.15).

<i>Jaar</i>	<i>Export (in karaat)</i>	<i>Waarde van de export (in US \$)</i>	<i>Gemiddelde prijs (in US\$ per karaat)</i>
2000	77.372	10.066.920	130
2001	205.850	26.022.492	117
2002	351.859	41.732.130	119
2003	506.723	75.969.753	150
2004	691.756	126.652.634	183
2005	668.710	141.940.243	212
2006	603.566	125.304.842	207
2007	603.623	141.565.685	234
2008	371.261	98.772.170	266
2009	400.843	78.423.595	195

Lokale overheidsofficials, lokale bedrijven en diamanthandelaren hebben consensus over het feit dat 80 procent of minder van de productie geëxporteerd wordt via officiële kanalen en dat de illegale diamantwinning nog niet helemaal is stopgezet (Coakley, 2006, p.3). Het UNEP schat dat in Sierra Leone jaarlijks tussen de 18 en 53 procent van de diamanten illegaal worden verhandeld (UNEP, 2010, p.41). De bronnen zijn niet eenduidig, maar de meeste vallen wel binnen de schatting van het UNEP. In 2004 was de illegale handel goed voor 30 tot 170 miljoen dollar (UNEP, 2010, p.38). De illegale handel is nog duidelijk aanwezig in Sierra Leone.

⁴ Coakley, 2006, p.5 voor de jaren 2000-2003 / KP, 2011b voor de jaren 2004-2009.

5. Invloed KPCS op het vredesproces in Sierra Leone

5.1 Kwetsbaarheid

Het KPCS heeft een lichte invloed op de *kwetsbaarheid* gehad doordat meer diamanten via de legale weg geëxporteerd worden. Helaas kan de regering niet veel verdienen aan ambachtelijke winning (PAC, 2004a, p.1). Het KPCS kan niet optimaal worden uitgevoerd, omdat het moeilijk is de grotendeels informele, ambachtelijke diamantsector te controleren. Het is lastig de hele weg van diamanten in Sierra Leone te controleren en uit te sluiten dat ergens in de keten rebellen worden gefinancierd (PAC, 2004b, p.9). De corruptie wordt wel aangepakt via de anticorruptie wet, maar daar wordt weinig vooruitgang mee geboekt (UNEP, 2010, p.58). De regering is nog steeds zwak door een tekort aan management, trainingscapaciteit en een duidelijke strategie (PAC, 2006, p.6).

De economische prestaties van Sierra Leone vallen tegen. De economie groeit niet hard (zie tabel 2, p.15). Ook na de burgeroorlog staat Sierra Leone laag op de 'Human Development Index' van de VN; in 2010 was het land 158ste van de 169 landen (UNDP, 2010). Nog steeds leeft meer dan 70 procent van de bevolking van minder dan 1 dollar per dag (UNEP, 2010, p.19). Hierdoor zorgen diamanten nog steeds voor *kwetsbaarheid*.

5.2 Risico's

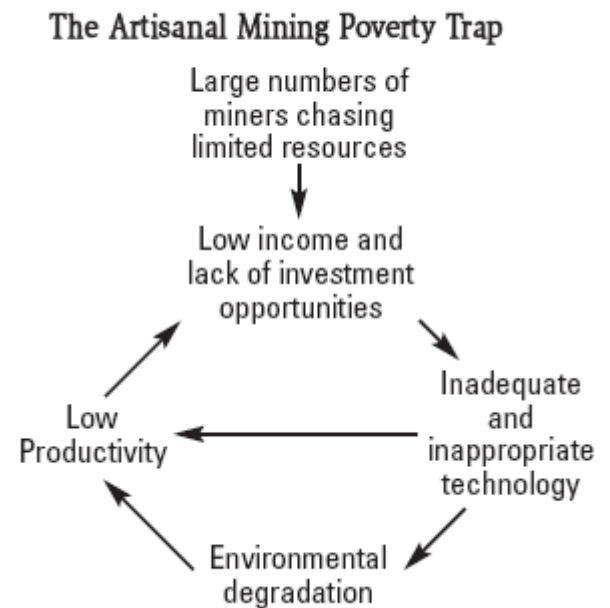
Het is een zorgelijk feit dat de economie niet hard groeit in Sierra Leone; armoede en ongelijke inkomens kunnen leiden tot onvrede, wat bijdraagt aan *risico's*. Veel jongeren werken als mijnwerker, maar verdienen nauwelijks genoeg voor hun levensonderhoud. De situatie voor ambachtelijke mijnwerkers is zorgelijk; ze komen vaak in een neerwaartse spiraal terecht, waarbij ze steeds minder geld verdienen (afbeelding 3). Tevens zijn de diamantregio's minder ontwikkeld dan andere regio's in het land. Het geld uit de diamanthandel komt in handel van een kleine groep buitenlanders die niet investeren in Sierra Leone. De pogingen om meer geld aan de diamantgemeenschappen te geven is mislukt, omdat het ontwikkelingsfonds niet goed werkte. Dit kan een *risico* vormen voor de veiligheid.

Er is momenteel vrede in Sierra Leone, maar deze vrede is onstabiel. Een verandering of belangrijke gebeurtenis kan ervoor zorgen dat er onrust ontstaat. De diamantgemeenschappen zijn daar extra gevoelig voor. De presidentsverkiezingen van volgend jaar kunnen een gebeurtenis zijn die onrust tot gevolg gaat hebben. De verkiezingen van 2007 zorgde voor spanningen en botsingen tussen aanhangers van verschillende partijen (UN, 2007, p.2). Als dit weer gebeurt en uit de hand loopt, kan een nieuw conflict ontstaan.

5.3 Mogelijkheden

Door het KPCS worden meer diamanten legaal geëxporteerd, maar een groot deel van de diamanten blijft illegaal verhandeld worden. De ambachtelijke diamantwinning is moeilijk te reguleren en vormt een makkelijke prooi voor smokkel (Maconachie & Binns, 2007, p.110). Het is voor kleinschalige licentiehouders veel makkelijker is om hun diamanten illegaal kwijt te kunnen dan via legale wegen (zie bijlage 2). Een potentiële licentiehouders moet via de legale weg 17 stappen doorlopen, terwijl via de illegale weg slechts 5 stappen nodig zijn (PCA, 2004, p.14). Een ander probleem zijn de zwakke grenzen met Liberia en Guinee, hierdoor kunnen diamanten illegaal het land verlaten en blijven de *mogelijkheden* voor illegale handel bestaan (PAC, 2008, p.2).

Afbeelding 3: neerwaartse spiraal van de mijnwerker (DDI, 2008, p.25)

5.4 Verbeteringen

Het is duidelijk dat het KPCS niet optimaal werkt. Er is nog altijd een bloeiende illegale diamanthandel (PAC, 2008, p.1). Met deze handel worden niet alleen conflicten gefinancierd, maar ook mensenrechten geschonden en terrorisme gefinancierd (Global Witness, 2006, p.3). Dit is een van de grootste bedreigingen van het mechanisme waardoor het KPCS niet is geslaagd in de opzet 99,8 procent dekking te bieden (PAC, 2006, p.1). Het systeem is echter wel nodig om de illegale diamanthandel aan te pakken; het is te belangrijk om te kunnen falen (PAC, 2009, p.2).

Er zijn wel een aantal veranderingen nodig. Ten eerste moeten de controles van de regeringen worden verbeterd (Global Witness, 2006, p.3-4). Hierbij dienen controles en aanbevelingen van buitenaf verplicht worden gesteld (PAC, 2005, p.2). Ten tweede is het van belang dat de regeringen meer kennis krijgen van de diamantindustrie en de industrie het KPCS beter implementeert (PAC, 2005, p.7). Het is tevens belangrijk dat de snij- en polijstindustrie aan het KPCS meedoet (PAC, 2008, p.5). Ten derde moeten statistische gegevens over de diamantindustrie en de deelnemende landen volledig openbaar worden gemaakt en beter worden geanalyseerd (Global Witness, 2006, p.3-4). Ten vierde dient het systeem beter te worden gefinancierd, waardoor het systeem onafhankelijke onderzoeken en evaluaties kan uitvoeren en een vast secretariaat kan instellen (Global Witness, 2006, p.3-4). Ten vijfde moet het mechanisme duidelijk tegen alle illegale handel op treden, net alleen tegen conflictdiamanten (Smillie, 2011, p.6).

Voor Sierra Leone is het belangrijk dat de sector grondig wordt onderzocht en gestroomlijnd (PAC, 2009, p.14). Bij ambachtelijke winning dienen er dagelijkse rapporten worden bijgehouden over de winning, om de illegale smokkel tegen te gaan (PAC, 2005, p.7). Ambachtelijke diamantwinning zal nooit zorgen voor veel inkomsten voor regeringen, omdat het lastig is om er belasting op te innen (PAC, 2004a, p.6). Dit is problematisch aangezien diamanten in Sierra Leone voor het overgrote deel ambachtelijk worden gewonnen. Om de armoede en werkomstandigheden van mijnwerkers te verbeteren moet de diamantsector worden omgevormd in een meer formelere economie en moeten alternatieve banen worden gecreëerd (PAC, 2004a, p.5). Om de levens van de mijnwerkers en hun gezinnen drastisch te verbeteren moeten mijnwerkers hogere en vaste salarissen krijgen. Daarnaast moeten mijnwerkers meer te zeggen krijgen in hun gemeenschap (UNEP, 2010, p.77).

Ondanks de vrede sinds 2002 blijft Sierra Leone een onstabiel land, waarbij veel risico's verbonden zijn aan het vredesproces (UNEP, 2010, p.56). Dit zijn onder andere frequente corruptie, vervreemde en werkeloze jongeren, ontoereikende sturing en een dagelijkse strijd om basisbehoeften bij velen (UNEP, 2010, p.57). De vrede in Sierra Leone zal onduurzaam blijven tot de economische winsten van criminaliteit en geweld op een adequate manier aangepakt worden (Smillie et al., 2000, p.14). De diamantvoorraad is echter eindig en kan niet zorgen voor een duurzame economische ontwikkeling (DDI, 2008, p.5).

6. Conclusie

De centrale onderzoeksvraag in deze thesis was: *welke invloed heeft het 'Kimberley Process Certification Scheme' gehad op het vredesproces in Sierra Leone in de periode 2000-2011?*

Het is duidelijk dat diamanten een aanwakkerende en verlengende rol hebben gespeeld tijdens de burgeroorlog van Sierra Leone. In het vredesproces is geprobeerd om diamanten op een goede manier te laten bijdragen aan de economie. In 2000 is Sierra Leone al begonnen met een certificatiemechanisme om de handel in conflictdiamanten tegen te gaan. Tevens is met behulp van een fonds geprobeerd de diamantgemeenschappen meer te laten profiteren van de diamanthandel. In 2003 is het 'Kimberley Process' begonnen met uitvoeren, waarbij alle handel in diamanten moet worden vergezeld met een certificaat, zodat duidelijk is waar de diamanten vandaan komen. Helaas bleek al snel dat het mechanisme niet optimaal werkt.

Het 'Kimberley Process' heeft wel wat impact in Sierra Leone; de legale handel is gestegen na invoering van het KPCS, maar daar is alles mee gezegd. Het land ondervindt nog veel negatieve invloed van diamanten; Sierra Leone blijft een onstabiel land, waarin diamanten nog steeds een bedreiging vormen voor de vrede. De meeste diamanten worden ambachtelijk gewonnen, waardoor het moeilijk om de winning te controleren en om er belasting op te heffen; hierdoor blijft de regering zwak. Tevens is weinig economische vooruitgang geboekt sinds de burgeroorlog, waardoor Sierra Leone *kwetsbaar* blijft. Veel ambachtelijke mijnwerkers leven rondom de armoedegrens en mijngebieden zijn minder ontwikkeld dan andere gebieden in het land. Hierdoor zijn mijngemeenschappen gevoelig voor onvrede, wat weer een *risico* op conflicten kan zijn. De *mogelijkheden* voor illegale handel blijven bestaan, doordat de ambachtelijke winning moeilijk te controleren is en de sector ingewikkeld georganiseerd is. Het KPCS werkt nog niet optimaal, zo zijn er zwakke punten rondom de controles, organisatie, de invloed op ontwikkelingslanden en de illegale handel. Veranderingen zijn nodig om deze situatie te verbeteren, zowel in Sierra Leone als bij het KPCS.

Al met al valt te concluderen dat ondanks de vrede en de verschillende maatregelen die genomen zijn, Sierra Leone een van de armste landen ter wereld blijft. Diamanten hebben nog altijd een negatieve impact op de kwaliteit van het leven van mensen op plekken waar de diamanten worden gewonnen. Het KPCS heeft niet het gewenste positieve effect op het land gehad en heeft zijn doel niet bereikt. Deze situatie zal moeten veranderen om te zorgen dat de betrekkelijke vrede een duurzame vrede wordt, waardoor Sierra Leone zich verder kan ontwikkelen.

7. Discussie

De thesis is uitgevoerd als literatuuronderzoek op basis van een case study. Er zijn verschillende bronnen geraadpleegd, waardoor een completer beeld van Sierra Leone is ontstaan. Het is lastig om het resultaat te generaliseren naar andere landen, omdat het onderzoek gebaseerd is op een case study en veel landen toch uniek zijn. Hierdoor geldt de conclusie voornamelijk voor Sierra Leone.

Alle data uit het conceptuele model zijn gebruikt, waardoor het onderzoek intern valide is. De gevonden resultaten komen alleen niet overeen met het conceptuele model. Het KPCS werkt nog niet optimaal en heeft een aantal belangrijke zwaktes. Hierdoor het KPCS heeft niet kunnen brengen wat het had beloofd. Het is lastig dat een label voor de consument ontbreekt, waardoor er niet altijd een stok achter de deur is voor handelaren. Daarnaast maakt de ingewikkelde diamantindustrie van Sierra Leone het moeilijk te garanderen dat diamanten niet ergens in de keten rebellen of criminelen hebben gefinancierd. Hierdoor kunnen vraagtekens bij de betrouwbaarheid van het certificaat worden gezet. Tevens is het lastig om de relatie tussen diamanten en conflict te bewijzen via *kwetsbaarheid*, *risico's* en *mogelijkheden*. Diamanten zijn erg belangrijk, maar andere sectoren en factoren spelen ook een rol in de economie. Hierdoor is het lastig de invloed van diamanten op de *kwetsbaarheid* te bepalen.

Helaas heeft het onderzoek een aantal zwakke punten. Niet alle facetten van de diamantindustrie in Sierra Leone zijn behandeld. Zo is weinig aandacht besteed aan de financiering van terrorisme en de rol van diamanten in onrust in omliggende landen. Uit de literatuur is gebleken dat de diamanten uit Sierra Leone invloed hebben op de stabiliteit in Liberia, Guinee en Ivoorkust, wat een interessante link is om verder te onderzoeken (Maconachie & Binns, 2007, p.105). Ook de nadelige effecten van de diamantindustrie op de natuur in Sierra Leone zijn niet uitgewerkt. Daarnaast is er geen onderzoek ter plaatse gedaan en is weinig gebruik gemaakt van gegevens van de regering; alleen informatie uit secundaire bronnen is gebruikt. De informatie van Sierra Leone niet voldoende beschikbaar, zo was de website van het Ministry of Mineral Resources "Under Construction" en waren andere websites van de regering moeilijk toegankelijk. Tevens waren statistische gegevens van de regering en van het KPCS niet toegankelijk zonder inlogcode, waardoor het moeilijk was om recente, betrouwbare gegevens te vinden over Sierra Leone en de diamantindustrie.

Op basis van de bestaande literatuur over dit onderwerp, vertoont dit onderzoek geen grote verschillen. Het wordt duidelijk in de literatuur dat het KPCS niet optimaal werkt en dat veranderingen moeten komen om dit te verbeteren. Zelfs documenten van het KPCS geven aan dat verandering nodig is om het systeem beter te laten werken (KPCS, 2010). Tevens komt in veel literatuur naar voren dat de ambachtelijke industrie moeilijk te controleren is en dat de werkomstandigheden in dit deel van de sector slecht zijn. Daar ligt de grootste uitdaging voor Sierra Leone.

7.1 Vervolgonderzoek

In dit onderzoek is meer duidelijk geworden over de invloed van het KPCS op het vredesproces in Sierra Leone, maar er mist nog informatie over de actuele situatie in Sierra Leone. Veldonderzoek in Sierra Leone is nodig om te kijken hoe de instituties werken en welke problemen in het veld het grootste zijn. Tevens zou een goede aanpak voor Sierra Leone nader kunnen worden bepaald met gegevens uit het veld. Daarnaast kan het onderzoek worden uitgebreid met interviews van belangrijke personen uit het KPCS en de betrokken maatschappelijke organisaties.

Literatuurlijst

- Auty, R.M. (2001) *Resource Abundance and Economic Development*. The United Nations University, 2001.
- Bermúdez-Lugo, B. (2011) The Mineral Industry of Sierra Leone. US Geological Survey Minerals Yearbook – 2009, USGS.
- Coakley, B.J. (2006) The Mineral Industry of Sierra Leone. US Geological Survey Minerals Yearbook – 2004, USGS.
- CIA (2011) The World Factbook: Sierra Leone.
<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/sl.html> Laatst bezocht op 5 mei 2011.
- DDI (2008) Standards & Guidelines for Sierra Leone's Artisanal Diamond Mining Sector. Diamond Development Initiative, Falls Church, USA.
- Gandenberger, C., H. Garrelts & D. Wehlau (2011) Assessing the Effect of Certification Networks on Sustainable Production and Consumption: The Cases of FLO and FSC. *Journal of Consumer Policy*, 34 (2011), pp.107-126.
- Global Witness (2006) The Kimberley Process at Risk. Global Witness Publishing Inc, November 2006.
- Global Witness (2011) Civil Society Expresses Vote of No Confidence in Conflict Diamond Scheme. Global Witness, 23 June 2011. <http://globalwitness.com/library/civil-society-expresses-vote-no-confidence-conflict-diamond-scheme> Laatst bezocht op 24 juni 2011.
- KPCS (2010) Diamonds without borders: an assessment of the challenges of implementing and enforcing the Kimberley Process Certification Scheme. A report to the 2010 KPCS Plenary, Jerusalem, November 2010.
- KP (2003) Kimberley Process Certification Scheme, core document. Kimberley Process, South Africa.
- KP (2011a) Background Kimberley Process Certification Scheme.
http://www.kimberleyprocess.com/background/index_en.html Laatst bezocht op 8 mei 2011.
- KP (2011b) Public Statistics Area.
https://kimberleyprocessstatistics.org/public_statistics Laatst bezocht op 7 juni 2011.
- Le Billion, P (2001) The Political Ecology of War: Natural Resources and Armed Conflicts. *Political Geography*, 20 (2001), pp. 561-584.
- Le Billion, P. (2008) Diamond Wars, Conflict Diamonds and Geographies of Resource Wars. *Annals of the Association of American Geographers*, 98(2), pp.345-372.
- Le Billion, P. & E. Levin (2009) Building Peace with Conflict Diamonds? Merging Security and Development in Sierra Leone. *Development and Change*, 40(4), pp.693-715.
- Lujala, P. (2010) The Spoils of Nature: Armed Civil Conflict and Rebel Access to Natural Resources. *Journal of Peace Research*, 47(1), pp.15-28.
- Maconachie, R. & T. Binns (2007) Beyond the resource curse? Diamond mining, development and post-conflict reconstruction in Sierra Leone. *Resources Policy*, 32 (2007), pp.104-115.
- Maconachie, R. (2009) Diamonds, governance and 'local' development in post-conflict Sierra Leone: Lessons for artisanal and small-scale mining in sub-Saharan Africa? *Resource Policy*, 34 (2009), pp.71-79.
- Olonisakin, F. (2008) Peacekeeping in Sierra Leone: the story of UNAMSIL. Lynne Rienner Publishers, Boulder & London.
- Olsson, O. (2007) Conflict Diamonds. *Journal of Development Economics*, 82 (2007), pp.267-286.
- PAC (2004a) Rich man, poor man – Development diamonds and poverty diamonds: The potential for change in the artisanal alluvial diamond fields of Africa. Global

- Witness, London and Partnership Africa Canada, Ottawa.
- PAC (2004b) Diamond Industry Annual Review: Sierra Leone 2006. Partnership Africa Canada, Ottawa, January 2006.
- PAC (2005) Implementing the Kimberley Process: 5 years on – how effective is the Kimberley Process and what more needs to be done? Global Witness, Washington and Partnership Africa Canada, Ottawa.
- PAC (2006) Diamond Industry Annual Review: Sierra Leone 2006. Partnership Africa Canada, Ottawa, February 2006.
- PAC (2008) Loupe Holes: Illicit Diamonds in the Kimberley Process. Global Witness, London and Partnership Africa Canada, Ottawa, November 2008.
- PAC (2009) Diamonds and Human Security: Annual Review 2009. The Diamonds and Human Security Project, Partnership Africa Canada, Ottawa.
- Sachs, J.D. & A.M. Warner (2001) Natural Resources and Economic Development: the Curse of Natural Resources. *European Economic Review*, 45 (2001), pp.827-838.
- Smillie, I, L. Gberie & R. Hazleton (2000) The Heart of the Matter: Sierra Leone, Diamonds and Human Security. Partnership Canada Africa, Ottawa 2000.
- Smillie, I. (2011) Assessment of the Kimberley Process in Enhancing Formalization and Certification in the Diamond Industry – Problems and Opportunities. Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH, Eschbon Germany.
- UN (2002) Conflict Diamonds: Sanctions and War.
<http://www.un.org/peace/africa/Diamond.html> Laatst bezocht op 15 mei 2011.
- UN (2007) Fifth report of the Secretary-General on the United Nations Integrated Office in Sierra Leone. United Nations Security Council, S/2007/704.
- UNDP (2009) Human Development Report 2009. Overcoming barriers: Human mobility and development. UNDP, New York.
- UNDP (2010) Human Development Report 2010. The Real Wealth of Nations: Pathways to Human Development. UNDP, New York.
- UNEP (2010) Sierra Leone: Environment, Conflict and Peacebuilding Assessment. UNEP post-conflict environmental assessments, Nairobi.
- WB (2011a) GDP per capita (current US\$). The World Bank Data.
<http://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.PCAP.CD> Laatst bezocht op 12 juni 2011.
- WB (2011b) Inflation, GDP deflator (annual %). The World Bank Data.
<http://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.DEFL.KD.ZG/countries> Laatst bezocht op 12 juni 2011.

Bijlage 1

De locatie van diamantwinning in Sierra Leone (DDI, 2008, p.14).

Bijlage 2

De stappen die een licentiehouders moet doorlopen voor de legale handel in diamanten, vergeleken met de illegale handel (PAC, 2004a, p.14).

TRYING TO MINE IN SIERRA LEONE

THE LEGAL WAY

1. Raise funds for licence
2. Identify land to be mined
3. Obtain application form
4. Submit application to town chief
5. Chief recommends application to Chiefdom Mining Committee (CMC)
6. CMC approves application
7. Applicant pays surface fees and chiefdom development fund fees to CMC
8. Miner takes receipt to Ministry mines warden to make application

9. Mines warden and miner go to site to mark boundaries
10. A plan is drawn of the site
11. Plan is approved by Paramount Chief and town
12. Mines engineer signs plan
13. Miner pays government fees and gets licence
14. Miner finds supporter
15. Miner arranges diggers, tools and other logistics
16. Miner starts mining

17. Miner sells diamonds to supporter/dealer

At each step in this process, bribes may be required.

THE ILLICIT WAY

1. Consult local area or village chief
2. Find a supporter for up-front costs
3. Find diggers
4. Commence mining
5. Sell diamonds to supporter/dealer

